

Марк Еліот

РЕЙГАН

Роки в Голлівуді

Марк Еліот

РЕЙГАН

Роки в Голлівуді

Книгу видано за сприяння
Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні

Marc Eliot

Марк Еліот

РЕЙГАН

Роки в Голлівуді

Переклад з англійської

Львів
Видавництво Анетти Антоненко
Київ
Ніка-Центр
2021

УДК 94(73):929Рейган"1911/1965"

E46

Переклад з англійської Наталії Климчук

Еліот М.

E46 РЕЙГАН. Роки в Голлівуді / Марк Еліот ; пер. з англ. Н. Климчук. — Львів : Видавництво Анетти Антоненко ; Київ : Ніка-Центр, 2021. — 368 с.

ISBN 978-617-7654-54-3 (Видавництво Анетти Антоненко)

ISBN 978-966-521-762-6 (Ніка-Центр)

Рональд Рейган був одним із наймогутніших і найпопулярніших американських президентів. Щоб зрозуміти повною мірою пізнішого, політичного, Рейгана, чий харизматичний стиль і стриманість у здійсненні владних повноважень забезпечили йому повагу практично всіх представників найрізноманітніших політичних переконань на міжнародному рівні, необхідно познайомитися з більш раннім Рональдом Рейганом, голлівудським актором, який невтомно боровся за визнання, успіх і, врешті, за популярність. Утім, майже всі біографи Рейгана не заглиблювалися в роки, коли він був кінозіркою, активістом профспілкового руху і галантним ловеласом. Цю лакуну взявся заповнити відомий кінокритик та історик Марк Еліот. Спираючись на оригінальні дослідження, неопубліковані інтерв'ю, документи й матеріали, він намалював найправдивіший і найдокладніший портрет цієї людини. Еліот простежує початок і розвиток акторського шляху Рейгана, описує його холостяцькі дні, два його шлюби, згадує суперечливі вісім років перебування на посаді президента Гільдії акторів кіно, по-новому розкриває роботу Рейгана в кіно та на телебаченні пліч-о-пліч із видатними постатями Голлівуду того часу.

Рональду Рейгану вдалося не тільки вціліти за час своїх років у Голлівуді — у кінці цього періоду він зміг здійснити приголомшливу метаморфозу від провідного кіноактора — до державного діяча, від виконавця другорядних ролей у знімальних павільйонах — до людини, чия найбільша роль була зіграна на найвеличнішій сцені світу. Голлівуд допоміг створити публічний образ людини, яка згодом стане на чолі вільного світу, тож саме в Голлівуді варто шукати ключ до розуміння Рейгана: ким він був до того, ким врешті став.

На тлі розкішної, а подеколи й доволі жорстокої історії знаменитої Золотої доби Голлівуду біографія, яка вийшла з-під пера Еліота, розкриває походження людини-легенди Рональда Рейгана.

Для широкого кола читачів.

УДК 94(73):929Рейган"1911/1965"

Переклад за виданням: Marc Eliot. *REAGAN. The Hollywood Years*

ISBN 978-0-307-40512-8

На с. 2: Одне з перших рекламних фото.
Архіви Ребел Роуд

ISBN 978-617-7654-54-3 (Видавництво
Анетти Антоненко)
ISBN 978-966-521-762-6 (Ніка-Центр)

**This translation published by arrangement with
Crown Archetype,
an imprint of Random House, a division of
Penguin Random House LLC
and with Synopsis Literary Agency.**

Copyright © 2008 by Rebel Road, Inc.

© Переклад. Н. Климчук, 2020

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2021

© «Ніка-Центр», 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	9
Розділ перший. А далі у ПРОГРАМІ	17
Розділ другий. Від Маґс до кіно	41
Розділ третій. Ірландська мафія	57
Розділ четвертий. Голландець і Кнопка.....	79
Розділ п'ятий. Діапазон від А до Б	101
Розділ шостий. Кінґс Роу	121
Розділ сьомий. Це – армія.....	151
Розділ восьмий. Містер Рейґан їде до Вашингтона.....	185
Розділ дев'ятий. Ще любовніша любов	209
Розділ десятий. Падіння догори.....	233
Розділ одинадцятий. Забути минуле	261
Розділ дванадцятий. Побачення з долею	301
Джерела.....	314
Примітки	317
Фільмографія та виступи на телебаченні.....	333
Післямова автора і слова подяки.....	352
Покажчик імен.....	357
Перелік скорочень	366
Про автора.....	367

Маляткові-ведмежаткові кольору какао

За роки роботи у компанії «Ворнер Бразерс» Рейган здобув багато шанувальників, граючи переважно ролі приятелів героїв у виконанні зірок, або вірних друзів багатих і могутніх людей. Він заледве хоч колись створив дівчині «проблеми». Тож коли Джек Ворнер почув, що Рейган балотується на губернатора Каліфорнії, то із сумнівом похитав головою. «Губернатор – ні. Погано підібрана роль. Друг губернатора».

Джессі Ласкі-молодший

Комік Боб Гоуп якось запитав президента Рейгана, як то воно, по-справжньому бути Президентом США – сидіти в самісінькому Овальному кабінеті, де походжав Авраам Лінкольн під час Громадянської війни. «Що ж, – відповів Рейган із характерною для нього посмішкою, – це не надто відрізняється від професії актора, хіба що я мушу ще й писати сценарій».

Дуглас Брінклі,
слова Рональда Рейгана цитуються за опублікованою
версією «Щоденників Рейгана»

ВСТУП

Попередня сторінка: Перші роки на «Ворнер Бразерс» – перша фотографія для загальнонаціональної рекламної кампанії.

Фото використане з люб'язного дозволу Академії кінематографічних мистецтв і наук

Рональд Рейган посідає два унікальних місця в американській історії: перше — як не дуже помітний діяч культури і друге — як значна політична постать. У певному сенсі він був послідовним популістом. У його другій іпостасі політика стала рушійною силою життя й у 1967 році він став губернатором Каліфорнії та використав це як трамплін, щоб через тринадцять років стати президентом. У 1980-му — став найстарішим обраним главою держави, а наступних вісім років керував блискуче і гідно як найсильніший і, цілком обґрунтовано, найпопулярніший політик світу. Історики майбутнього, безперечно, переглянуть внесок Президента Рейгана у такі феноменальні досягнення, як падіння Берлінської стіни, друга Російська революція двадцятого століття, настання відносного миру за часів його керування, а також довготривалі наслідки політики «Рейгономіки». Однак, щоб зрозуміти повною мірою пізнішого, політичного, Рональда Рейгана, чий харизматичний стиль і стриманість у здійсненні владних повноважень забезпечили йому повагу практично всіх представників найрізноманітніших політичних переконань на міжнародному рівні, необхідно познайомитися з більш раннім Рональдом Рейганом, голлівудським актором, який невтомно боровся за визнання, успіх і, врешті, за популярність. Голлівуд допоміг створити публічний образ людини, яка згодом стане на чолі вільного світу, тож саме в Голлівуді варто шукати ключ до розуміння Рейгана: ким він був до того, ким врешті став. Справді, якщо можна сказати, що як президент Рональд Рейган грав тільки одну роль «Президента Рейгана» — усміхненої, товариської людини зі звичкою кивати головою, з люб'язними манерами, чиє постійне вживання виразу «що ж» дало багату поживу гумористам усього світу, то можна й сказати, що той самий ретельно продуманий персонаж з похитуванням голови і м'якою манерою висловлюватися, з тими всіма його незмінними «що ж» зробив його одним з найулюбленіших президентів, якого будь-коли бачила очолювана ним держава.

Будь-яка згадка про актора Рональда Рейгана зазвичай викликає глузливе хихотіння, головню через один фільм, який усі пам'ятають краще за всі інші п'ятдесят три, в яких він знявся (і з яких лише декілька можна вільно передивитися в наші дні), — «Бонзо час спати» Фредеріка де Кордови, знятий 1951 року. Той комедійний сюжет обертається довкола людини і її дружби із піддослідним шимпанзе. Якби Рейган залишився актором, «Бонзо», безперечно, канув би у заслужену безвість.

Треба визнати, що багато фільмів Рейгана переважно забуті, за-тьмарені глибоким аналізом його здобутків пізнішої, політичної, доби. Однією з причин може бути час, який заштовхує його голлівудські роки

дедалі у потаємні глибини душі американської культури. Акторська кар'єра Рональда Рейгана завершилася майже пів століття тому, цілу вічність для культури, в якій довгочасна популярність за рідкісними винятками зазвичай вимірюється місяцями.

Утім, власна нехоть Рейгана згадувати про цей період наводить на думку, що може існувати певне небажання з його боку надто пильно заглиблюватись у те, як уся ця марна праця його першої, великою мірою пересічної, кар'єри, можливо, привела до абсолютно успішної другої, за час якої він героїчно вивів державу з п'їтьми соціальної, політичної, культурної і моральної кризи після В'єтнаму в блискуче сяйво могутньої шовіністичної національної гордості. Як на давніх рекламних акторських фотографіях його обличчя розміром 8×10, він, можливо, охоче заретушував би недосконалі деталі, що псували міфи його допрезидентських років у Голлівуді. Дві книжки його офіційних «мемуарів», обидві написані найманими письменниками (перша – Річардом Гублером, друга – Робертом Ліндсі, – це фактично одна й та сама книжка, хіба що друга охоплює довший часовий проміжок, бо написана десь за двадцять п'ять років після першої, після закінчення двох термінів президентства Рейгана. Їх споріднює однакове спотворення дійсності внаслідок самовихваляння й замовчування фактів – не таке вже й рідкісне явище для мемуарів, коли їхній головний герой вирішує відновити в пам'яті свої досягнення для прийдешніх поколінь, до чого часто вдаються політики (і актори).

Перша книжка – «Де решта мене?» (*Where's the Rest of Me?*) уперше видана 1965 року, за рік до успішної участі Рейгана у виборах на посаду губернатора. Її заголовок – відома фраза з фільму Сема Вуда «Кінг Роу» 1942 року. У ньому Рейган в ролі Дрейка Макг'ю ставить це незабутнє запитання, коли усвідомлює, що його ноги ампутували під час нагальної хірургічної операції після аварії і що, як наслідок цієї операції, він залишився «неповноцінним» як чоловік. На жаль, спогади, які зосереджені переважно на політичних баталіях Рейгана до, під час і після його президентства у Гільдії акторів кіно (ГАК; Screen Actors Guild – SAG), своєрідна абетка створення його майбутнього політичного стилю – до прикрого неповні. Заголовок, обраний Рейганом, відсилає не лише до його власної зустрічі з долею у великій американській владній еліті, а й до політичної ідентичності, яка прийде з нею (лише за три роки до цього він перейшов з Демократичної партії у Республіканську). У тій книжці він проскакує крізь свою голлівудську кар'єру, ледь торкаючись її, ніби прагнучи якомога швидше дістатися до тієї частини свого життєвого шляху, яка вперше дала йому відчуття себе по-справжньому «цілим».

Друга книга, «Американське життя» (*An American Life*), яка побачила світ 1990 року, за обсягом перевищує 725 сторінок, з яких менше двадцяти відсотків, приблизно п'ята частина, торкається років Рейгана у Голлівуді, хоча його робота в кіно і на телебаченні тривала майже три

десятиріччя, аж до 1965 року, коли йому вже виповнилося п'ятдесят чотири. Майже тридцять років, добряча третина життя¹. З огляду на те, що Рейган помер майже через тридцять років – у червні 2004-го, коли йому виповнилося дев'яносто три, після кількох років страждань від хвороби Альцгеймера, – тривалість його активної професійної політичної кар'єри (без урахування роботи на посаді голови ГАК, коли він ще працював актором), від обрання губернатором Каліфорнії у 1966-му до його другого президентського терміну, який закінчився 1988 року, становить майже двадцять два роки, тобто трохи менше, ніж четверту частину його життя². Звісно, головна роль найвищого можливого рівня, Президент Сполучених Штатів, була для нього (і решти світу) значно важливішою, ніж роль другої скрипки в унікальній стайні «Ворнер» з її більш ніж видатними чоловіками (серед яких були Хамфрі Богарт, Дік Пауелл, Еррол Флінн і Пет О'Браєн. Однак треба зазначити, що в обох мемуарах, особливо в других за рахунком, багато що залишається «за бортом», відчувається розрив, відсутність між двома життями Рейгана того, що актори часто називають «головною об'єднавчою мотиваційною темою». Біографічна, емоційна і психологічна сполучна тканина, що з'єднує одне і друге, – повністю відсутня³.

Читаючи спогади Рейгана, відчуваєш його давнє невдоволення екранною кар'єрою, що зависло десь між злістю й розчаруванням, невдоволення ролями, які він зіграв (або, якщо точніше, ролями, яких йому не давали), його засланням до складу другорядних акторів категорії Б, що тривало більшу частину його майже десятирічного контракту на співпрацю у тому числі із «Ворнер Бразерс», власною неспроможністю пробитися до рівня кінозірки першої величини. І що його гнів і фрустрація на адресу Голлівуду, які в чомусь псували його уявлення про себе – завжди вірного товариша, мало коли головного романтичного героя, – пом'якшали відразу, тільки-но він став Президентом Сполучених Штатів, що, можливо, і принесло остаточне зцілення. Навіть

¹ З 1937-го по 1964-й роки Рейган знявся у сорока чотирьох художніх фільмах, а з 1952-го по 1965-й – у десятках епізодичних ролей і працював у двох телевізійних серіалах: «Театр Джeneral Електрик» і «Дні у долині смерті». Після 1966 року він і далі з'являвся у телевізійних естрадних шоу, в тому числі у «Вечірньому шоу з Джонні Карсоном», аж доки не обійняв посаду президента.

² Термін Рейгана фактично добіг кінця з інавгурацією Джорджа Г. В. Буша 20 січня 1989 р.

³ Вона відсутня й у книжці «Голландець» (*Dutch*), що з'явилася багато років тому, – авторизованій, надто традиційній біографії пера Едмунда Морріса, яка відзначається браком інформації. А у спогадах Ненсі Рейган 1989 року «Моя черга» (*My Turn*) Голлівуд відіграє навіть іще меншу роль. «Ворнер Бразерс», рідній студії Рейгана, де він пропрацював більшу частину своєї кар'єри, дістається дві мізерні згадки. «МГМ» (MGM, студія «Метро-Голдвін-Маєр»), де працювала вона сама, згадується п'ять разів, а весь період роботи Ненсі Рейган у кіно займає загалом двадцять сторінок у її мемуарах на чотириста сторінок.

якщо Рейган пробачив не все, то часто намагався прикрити свою гіркоту щодо першої кар'єри заслоном із жартів, які випромінювали самоіронію (якщо не на самозахист). Отже, обидві книжки спогадів, як і його роль у фільмі «Бонзо час спати», надто свідомо скуті та надміру прозаїчні (але не дуже літературні) для справжнього одкровення.

Та все ж самоіронічний гумор Рейгана з його ударною завершальною реплікою, яка ліпше за його будь-які офіційні хроніки демонструвала його власне бачення себе, завжди містив частку гіркої правди. Річ Літл, один з найкращих пародистів (Президента) Рейгана, подружився з об'єктом своїх пародій, коли той обіймав посаду в Білому домі, і в частих неформальних бесідах з ним торкався «добрих старих днів». Літл швидко збагнув, що це й досі було болісною темою для президента. Одного разу, коли він поспитав Рейгана, чи того справді якийсь час розглядали на головну роль у стрічці Майкла Кертіса 1942 року «Касабланка», що стала класикою кіно, Рейган відповів, знайомо хитнувши головою, автоматично усміхнувшись і швидко відвівши очі, хіба лишень з натяком на тремтіння сумніву в голосі: «Що ж, так, це правда, але врешті-решт роль дісталася Інгрід Бергман».

Під час нарад Кабінету або численних світських заходів і урядових прийомів, які Ненсі Рейган організовувала в голлівудському стилі, у стилі блискучих урочистих прем'єр масштабної кінострічки, йому подобалося хіба що посміюватися, пліткуючи з друзями про «давні деньки», не стільки про свої фільми, скільки (іноді доволі красномовно) про найкрасивіших жінок світу, з якими мав честь працювати, – Джой, Сюзан, Айла, Бетт, Вівека, Олівія, Енн. Жінки і його ставлення до них (як і їхнє до нього) були ще однією непростотою темою для Рейгана, помітно обійденою увагою в мемуарах, можливо, ще однією надто болісною для нього річчю в автобіографічному ретроспективному погляді.

Його офіційним «найліпшим другом» під час президентства був Джиммі Стюарт – актор, яким він щиро захоплювався, якого добре знав віддавна, хоч і ніколи не грав разом, і який з дружиною, а часом і з дітьми був серед найчастіших гостей у Рейгана в Білому домі. А от актора, котрий був одним з його найближчих екранних «приятелів», Еррола Флінна, з яким він знявся у двох своїх найкращих стрічках, Рейган згадував найменше¹. Флінн, за яким свого часу в зірковому світі Голлівуду тягнулася скандальна слава завзятого серцеїда, був тією зіркою, якій Рейган найбільше заздрив, але з якою не міг знайти спільної мови впродовж усіх голлівудських років. Рейган захоплювався вишуканим героїзмом екранного амплуа Флінна, але категорично засуджував жорстоку поведінку Флінна з жінками в реальному житті.

Якщо говорити про першу дружину Рейгана, актрису Джейн Вайман, з якою він прожив у шлюбі вісім років (одружилися 26 січня 1940-го і

¹ Кінострічка Майкла Кертіса 1939 року «Дорога на Санта-Фе» і картина Рауля Волша 1942 року «Відчайдушна подорож».

розлучилися 28 червня 1948-го) і яка розбила його серце своїм широко розрекламованим пресою романом з актором Лью Ейрсом, а потім пішла від Рейгана назавжди, то в обох книжках спогадів він відводить їй дуже мало місця, близько трьох абзаців у першій і *одне речення* – у другій. Лише після другого шлюбу з Ненсі Девіс, коли йому вже був сорок один рік, а їй за чотири місяці мало виповнитися тридцять один, Рейган таки дійсно знаходить емоційне зцілення і цілісність¹. Незважаючи на різницю у віці, Девіс дала Рейганові те, на що набагато амбітніша і практичніша Вайман була нездатна: таку бажану материнську турботу, яка залагодила душевне відлуння, що залишилось через страждання Рейгана за першим коханням до Маргарет Клівер, яку він любив іще старшокласником. «Магс», як він її називав, скоїла смертний гріх невірності, залишивши його заради іншого хлопця, за якого зрештою вийшла заміж і з яким прожила до кінця життя. Це була глибока невігойна рана, якої він зазнав од «дівчиська», що вона за правилами мала бути «саме такою, з якою одружився би й дорогий старий тато». Від дня одруження з Ненсі Девіс до останніх днів свого життя Рональд Рейган завжди називав свою другу дружину «мамусею».

Політика, яка панувала у Голлівуді, відігравала певну роль у суперечливих почуттях Рейгана до цих років, особливо у поєднанні з його складним ставленням до жінок. Рейган від початку займався поточними справами під впливом першої дружини, Вайман, яка підштовхнула його домагатися посади у правлінні Гільдії акторів кіно (ГАК), що зрештою привело його до посади президента Гільдії (цікаво, що саме друга дружина, Ненсі, була натхненницею його просування у світське товариство Каліфорнії, а це стало перепусткою вже до політики державного рівня). Рейган, тоді ще ліберальний прихильник Рузвельта, став сильним і прямолінійним лідером ГАК, що на той час, у 1940-ві роки, вважався одним із найбільш лівацьких об'єднань у Голлівуді. На цій посаді він виконав майже неможливе завдання, домігшись того, щоб членство у Гільдії приносило акторам користь і при цьому вони не стали зрадниками власних інтересів чи штрейкбрехерами під час, імовірно, найбурхливіших за всю історію Голлівуду страйків, хоч і продовжували при цьому співпрацю зі студіями. І робив він усе це пристрасно, енергійно і рішуче. Та однаково, незважаючи на все що він зробив для своєї студії (можна було б висунути обґрунтований, якщо не вичерпний аргумент, що Рейган допоміг врятувати «Ворнер Бразерс» від продажу з молотка у ті буремні часи), щойно Джек Ворнер з'ясував, що не може більше

¹ Рейган був чи то на десять, чи то на дванадцять років старший за Девіс, залежно від того, яке джерело щодо її справжньої дати народження брати до уваги; схоже, вона могла зрізати два роки, щоб довше залишатися молодою і привабливою для тогочасного керівництва студії. Кітті Келлі у своїй неавторизованій біографії Ненсі Рейган наводить переконливі докази, що Девіс насправді народилася 1921 року. Применшення віку, щоб продовжити кінокар'єру, тоді практикували доволі часто. У ті часи, як і зараз, молодість у Голлівуді цінилася перед усе.

знайти підстав для продовження ексклюзивного високооплачуваного контракту Рейгана, він швидко й незворушно позбавився його. Рейган іще й використовував посаду в ГАК, щоб влаштувати вигідні «винятки з правил» для МКА (Музична корпорація Америки; Music Corporation of America, MCA), агенції з пошуку талантів, що представляла його інтереси і власником якої був деспотичний Жюль Стейн, а керівником – загадковий Лью Вассерман. Рейган продовжував робити це навіть тоді, коли Вассерман відрядив його у найтяжчий період його кар'єри на принизливий ангажемент у Лас-Вегасі.

Він приїхав до Голлівуду абсолютно нікому невідомою людиною і вступив у конкуренцію з величезною кількістю таких самих нікому невідомих людей, тож заручитися підтримкою Вассермана як першого агента можна було тільки завдяки надзвичайно прихильній долі. Вассерман одразу відчув симпатію до молодого актора-початківця і скерував його на шлях до зіркового майбутнього. Саме Вассерман краще за будь-якого фахівця розпізнав природний дар молодого Рейгана, а відтак допоміг йому завдяки його таланту перетворитися на комерційно перспективну особистість кінозірки, симпатичного приятеля, свою людину, найкращого друга головного героя – чудового хлопця, хоч з якого боку глянь.

Саме Вассерман зробив його не останнім гравцем у Голлівуді; саме Вассерман залишався поруч, коли Рейган утратив популярність у кіно; саме Вассерман став натхненником неймовірного воскресіння кар'єри Рейгана через телебачення, а це дало поштовх його політичній трансформації і зрештою дозволило зробити блискучий стрибок в історію.

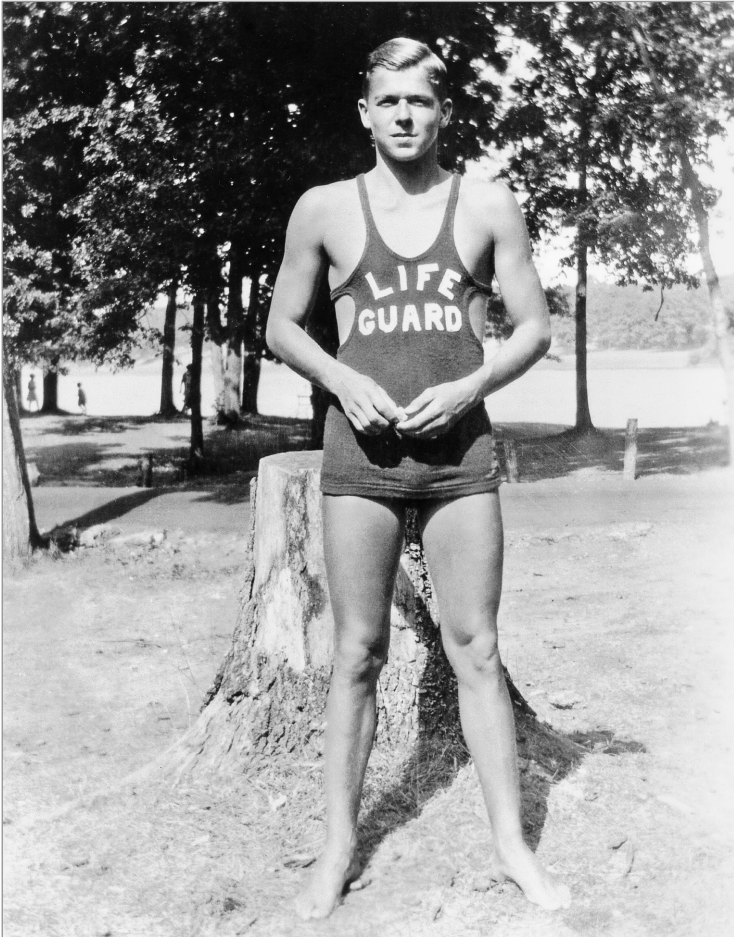
І цього Рейган усе життя не забував. Саме тому він ніколи не міг відмовити Вассерману, навіть коли розплата прийшла у вигляді того принизливого одноразового ангажементу в Лас-Вегасі, або тих залаштункових справ Гільдії, які президент ГАК Рейган допомагав утілювати у життя і які давали велику перевагу МКА не лише над іншими агенціями з пошуку талантів, а й над самими виконавцями, інтереси яких представляли і МКА, і сам Рейган. Остання людина, з якою Рейган зустрівся за обідом перед тим, як вирушити до Вашингтона, округ Колумбія, назустріч президентству, а також перша людина, з якою він пообідав разом після завершення свого восьмирічного перебування на посаді впродовж двох термінів, був Лью Вассерман.

Рональду Рейгану вдалося не тільки вціліти за час своїх років у Голлівуді. У кінці цього періоду він зміг здійснити приголомшливу метаморфозу, від провідного кіноактора – до державного діяча, від виконавця другорядних ролей у знімальних павільйонах Голлівуду – до людини, чия найбільша роль була зіграна на найвеличнійшій сцені світу. Рональд Рейган зіграв феєричніший другий акт, тим самим довівши, що Ф. Скотт Фітцджеральд фатально помилявся.

А далі – розповідь про акт перший.

Розділ перший

А ДАЛІ У ПРОГРАМІ

У Юриці я хапав держак мітли, вдавав, що це мікрофон, і в роздягальні брав інтерв'ю у своїх товаришів по братству, щоб трохи їх посмішити.

Рональд Рейган

Попередня сторінка: У старших класах і коледжі Рейган щоліта працював рятувальником на пляжі Лоуелл-Парк в Іллінойсі.

Фото використане з люб'язного дозволу Академії кінематографічних мистецтв і наук

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
книги.